

ДНІ НАУКИ
ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ – 2010

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
(21–22 КВІТНЯ 2010 РОКУ)

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

ЧАСТИНА VII

Редакційна колегія: А.Є. Конверський, д-р філос. наук, проф., чл.-кор. НАН України (голова); С.В. Руденко, канд. філос. наук (відповідальний секретар); І.С. Добронравова, д-р філос. наук, проф.; В.Ф. Цвях, д-р політ. наук, проф.; А.М. Лой, д-р філос. наук, проф.; В.І. Губський, д-р філос. наук, проф.; В.І. Панченко, д-р філос. наук, проф.; А.О. Пригальчук, канд. філос. наук, доц.; М.Ю. Русин, канд. філос. наук, проф.; П.П. Шляхтун, д-р філос. наук, проф.; В.І. Ярошовець, д-р філос. наук, проф.

*Рекомендовано до друку
вченою радою філософського факультету
(протокол № 6 від 29 березня 2010 року)*

Дні науки філософського факультету – 2010 : Міжнародна наукова конференція (21–22 квітня 2010 року) : Матеріали доповідей та виступів. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – Ч. VII. – 195 с.

Адреса редакційної колегії: 01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, філософський факультет; ☎ (38044) 239 31 94

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

Місінкевич О.Ю. Людська гідність та права людини: правовий та релігійний аспект.....	30
Морозов В.Н. Философская герметика Хайнриха Ромбаха и герметическая традиция.....	32
Никоряк В.М. Релігізнавство у пошуках нової методології.....	34
Павлюц К.Н. Пренатальные основы космогонических мифов: пространственный аспект (на основе текстов "Ригведы").....	36
Папаяні І.В. Літургія як практика відтворення релігійної ідентичності в християнстві	38
Пілецький С.А. Філософська спадщина І. Канта та сучасний стан розвитку теологічного агностицизму.....	40
Рождественская И.С. Основания философии религии К. Ранера.....	41
Садов'як О.Д. Епістемологія як основа для дослідження Корану.....	43
Скрипнікова С.В. Освітньо-виховний аспект соціальної діяльності Католицької Церкви в українському суспільстві: історія та сучасність	44
Смутьський Є.В. Сакральне і ніщо: попереднє окреслення площини перекривання категорій	46
Стадник М.М. Наука в православній доктрині.....	48
Стасюк Л.О. Візія кальвінізму у теоріях М. Вебера	51
Степанюк О.В. Релігійна детермінанта світоглядних орієнтирів сучасного бізнесмена.....	53
Остащук І.Б. Поняття тексту в релігійній комунікації.....	55
Ткаченко С.В. Модернізація креаціонізму й еволюціонізму: сучасні тенденції	57
Череднічок В.В. Проблема співвідношення мистецтва та релігії.....	59
Швед З.В. Філософська настанова в інтерпретації феномену свободи в релігії.....	61
Ягієва І.І. Релігійні витoki розуміння поняття смислу в логотерапії В. Франкла.....	63

соф, – якщо попередньо я не заберу у теоретичного розуму його намагання на трансцендентні знання, тому що, домагаючись цих знань, він повинен користуватися такими основоположностями, які насправді застосовні тільки до предметів можливого досвіду і, будучи... застосовані до речей, що виходять за межі досвіду, власне, перетворюють їх на явища, роблячи таким чином неможливим будь-яке практичне розширення чистого розуму. Тому я повинен був обмежити область знання, щоб дати місце вірі... ". На наш погляд, думка І. Канта полягає не в тому, щоб постулювати нездатність розуму до пізнання. Встановлення певної межі можливостей теоретичного розуму у філософії І. Канта веде не до песимістичного твердження про неможливість пізнання, а до відкриття нової сфери існування світу, пізнання якої неможливо за зразком природознавства (наприклад, за допомогою категорії причинності), і у дослідженні цієї межі мислитель бачить перспективу відновлення єдності розуму в його теоретичному і практичному застосуванні.

Таким чином, позицію І. Канта можна швидше співвіднести з ідеями теологічного агностицизму, ніж гносеологічним типом останнього. Як і І. Кант предсталими і дослідними теологічного агностицизму, говорячи про межі можливого знання щодо Бога, безсмертя душі і свободи, мають на увазі не твердження про безпорадність розуму в цій галузі, а скоріше ствердження ідей толерантності, світлоглядного плюралізму, свободи совісті, які є не тільки необхідними складниками, але регулятивними в розвитку суспільства і його інститутів.

На основі викладеного можна зробити наступні висновки. У світлі теологічного агностицизму філософія І. Канта розкриває свої гуманістичні підстави, що підкреслює її актуальність і сучасність, а теологічний агностицизм, на наш погляд, можна інтерпретувати як сучасний філософський напрямок, який може стати теоретичною основою для дослідження і вирішення проблем формування суспільних цінностей, функціонування релігії в суспільстві, універсальних проблем розвитку суспільного буття.

*И.С. Рождественская, в.сп., СПбГУ, Россия
i.rozhdik@gmail.com*

ОСНОВАНИЯ ФИЛОСОФИИ РЕЛИГИИ К. РАНЕРА

Философия религии разрабатывается Карлом Ранером в контексте проявления отношений философии и теологии, философии религии и теологии, имеет основополагающее значение для более фундаментального интеллектуального проекта теолога, а именно – понимания теологии как трансцендентальной антропологии. Собственно философия религии, в отличие от теологии и антропологии, своим предметом имеет априорные условия возможности восприятия человеком откровения. Основная работа, в которой теолог предлагает своё понимание исследуемого нами предмета, и которая является основанием предлагаемого доклада, носит название "Слушатель слова" с подзаголовком "Обоснование философии религии", и представляет собой конспект курса "К основаниям философии религии", прочитанного теологом летом 1936 года.

Press, 2000. – P. 6]. Таким вопрошающим и познающим является человек, и его роль не может быть сведена в теологии ко второстепенной. Человек становится предметом философского и теологического исследований на предмет способностей, возможностей, условий познания Бога, или, другими словами, "соответствия содержания откровения априорным структурам человеческой способности понимать нечто вообще" [ibid. – P. 2]. Философия религии, полагает теолог, есть философское осмысление того, чем религия есть и должна быть. Если философия религии не хочет быть исключительно описанием культурного феномена религии, если она претендует на то, что она ставит вопрос о сущности всей религии как таковой, то, в таком случае, она должна в своём познании доходить до самых пределов мира, до абсолютного и личностного Бога, и познавать религию как экзистенциальную связь человека с Богом. Суть этой экзистенциальной связи заключается в отношении слушания, и наиболее общее определение, которое даёт человеку Ранер, – человек является слушателем Слова Бога, слушателем благодатного само-сообщения Бога, прислушивающимся и послушным. Теология Ранера построена на личном взаимодействии человека с Богом, общении с Ним в том числе через обращение человека к самому себе. Познание Бога посредством категорий, по Ранеру, приведёт к созданию субъект-объектных отношений, и тогда мы выходим на путь онто-теологии. Однако в таких отношениях отсутствует место для личной встречи с Богом. Ранер принимает критику онто-теологии Хайдеггера, и обращается к понятию слушания, которое само по себе крайне удачно для описания отношений человека с Богом, не прибегая к моральным категориям, поскольку, как верно отмечает П. Рикёр, "так обнаруживается бытие, которое ещё не является действующим и, в силу этого, избегает альтернативы подчинения и бунта" [Рикёр П. Конфликт интерпретация. Очерки о герменевтике. – М, 2008. – С. 600]. Призвание через слово (vocatio) в период высокой схоластики не является сверхважной экзистенциальной характеристикой, но лишь даёт знание, которое делает возможным, предуготовляет человека к принятию благодати Таинства и с ними оправдания [см.: Хегелунд Б. История теологии. – СПб., 2001. – С. 167]. В случае с Ранером слово "Бог" и Слово Бога являются центральными понятиями его теологии, поскольку, полагал Ранер, именно языковая реальность оказывается медиумом, позволяющим, с одной стороны, обращаться к самим себе, и, с другой стороны, каким-либо образом взаимодействовать с миром.

О.Д. Садов'як, здобувач, КМУ ім. Т. Шевченка, Київ

ЕПІСТЕМОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРАНУ

Термін "епістема" вперше зустрічається у Аристотеля у "Фізиці" і використовується для позначення знання певного типу, відношення знання і дійсності, передумови пізнання. Епістемологія відповідає на питання: як можна отримати знання щодо певного об'єкту і скласти про нього істинну думку.

¹ Рецензент – д-р філос. наук, проф. Конотоп Л.Г.